

KAPITEL 18

ENGELSK

6. og 7. skoleår

I loven er et fremmedsprog opført som obligatorisk fag i 6. og 7. skoleår, og de elever, som kan have udbytte deraf, skal i 7. skoleår have adgang til endnu et fremmedsprog. Det vil sikkert være hensigts-

mæssigt, at man i overensstemmelse med hidtidig praksis vælger engelsk som det obligatoriske fremmedsprog og tysk som andet fremmedsprog. Nærværende forslag bygger på denne ordning.

Formål.

Inden for de rammer, der naturligt må sættes under hensyntagen til elevernes alderstrin og forudsætninger, er det formålet at give dem et brugssprog ved at opøve dem i god udtale og forstandig oplæsning. De

bør øves i at forstå enkelt, tydeligt udtalt engelsk, og man må tilstræbe, at de inden for et begrænset ordforråd får en vis færdighed i at benytte sproget mundtligt og i beskedent omfang også skriftligt.

Indhold og omfang.

Der indlæres et ikke for omfattende, men centralt ordforråd, hvis omfang i nogen grad må afhænge af elevemes forudsætninger. Engangsord og ord, der kun forekommer et par gange i de anvendte tekster, må ikke betragtes som tilegnede ord. Ved udgangen af 7. skoleår bør det behandlede ordforråd udgøre ca. 1000 ord.

Der må lægges vægt på, at udtalen indøves grundigt: fra undervisningens begyndelse. Forsømmelser på dette punkt vil kun med stort besvær kunne oprettes senere, hvor imitationslysten er aftagende, og hvor arbejdet med andre discipliner lægger stærkt beslag på tiden.

Grammatikken må ikke være nosen

selvstændig disciplin, men indøves praktisk i forbindelse med læsningen, således at eleverne ved udgangen af det 7. skoleår har et godt kendskab til de simpleste grammatiske fænomener. En udtømmende behandling af disse skal selvsagt ikke finde sted; formålet er gennem praktisk tilvænning at give eleverne et stadig større kendskab til den mest elementære grammatik.

Der er ingen skriftlig prøve ved udgangen af 7. skoleår, men i nøje sammenhæng med den mundtlige undervisning bør der gennem de 2 år drives små skriftlige øvelser på klassen, ikke alene for at opøve den engelske ortografi, men for i almindelighed at variere og støtte undervisningen.

Metoder og hjælpemidler.

Under forudsætning af, at formålet med undervisningen opfyldes, er læreren frit stillet med hensyn til valg af undervisningsformer og kombination af metoder. Det er imidlertid vigtigt, at man ikke stivner i en bestemt form, men at man gennem afveksling i undervisningen holder elevernes interesse levende.

Under arbejdet med udtalen må opmærksomheden især fæstnes ved de lyd, der afviger fra dansk. Det kan være nødvendigt at isolere de enkelte lyd, men man må herover ikke glemme, at de er led i en levende sammenhæng og må indøves under hensyntagen hertil. Efterligningen er det bærende i udtaleundervisningen. Forbilledet er læreren eller en stemme, som eleverne hører på bånd. Der kan, især i den første tid, arbejdes med særligt tilrettelagte udtaleøvelser sigtende mod specielle forhold, der trænger til afpuddning; men normalt drives udtalevejledningen især i forbindelse med oplæsningen af læsebogens tekster. Oplæsning må være et væsentligt led i undervisningen. Det bør være en regel, at dagens lektie læses højt i sin helhed med klar og tydelig udtale af de enkelte lyd og således, at tekstens mening træder tydeligt frem.

Lydskrift bør kun anvendes i begrænset omfang, men eleverne bør være fortrolige med lydtegnene - også med henblik på senere anvendelse af ordbøger.

Ordforrådet må på begynderstadiet væsentligt være hentet fra elevernes omgivelser. Der må være en jævnt stigende sværhedsgrad i læsestoffet, og læsebøgerne bør med mellemrum indeholde hvileperioder, hvori der hovedsagelig anvendes et allerede behandlet ordforråd.

For ord gælder det lige såvel som for lyd, at de ikke lever en isoleret tilværelse, men hører hjemme i en sammenhæng. Derfor bør der både ved den forberedende gennemgang af nyt stof og ved behandlingen af dagens lektie lægges vægt på at få de

nye ord anbragt i naturlige og almindeligt brugte forbindelser.

Til støtte og afveksling i lærerens undervisning kan det anbefales at bruge radio, båndoptager, gramfon, dramatisering, indøvelse af sange, samtaler om billeder, brevveksling med pennevenner etc.

Oplæsning og oversættelse alene er ikke fyldestgørende, men kan være værdifulde led i undervisningen.

I det hele gælder det om, at eleverne så hurtigt som muligt opøves i at forstå talt engelsk og selv anvende det i sætninger, de kan magte, så de kan deltage i en simpel samtale i tilknytning til en gennemgået tekst, billedstof el. lign. Samtaler mellem eleverne, herunder små dramatiseringer, virker ofte mere inciterende end spørgsmål fra læreren og svar fra eleverne. Det bør i det hele taget ikke altid være læreren, der spørger. Så tidligt som muligt må eleverne selv opøves i at stille spørgsmål til teksten, idet spørgeteknikken netop er en af de ting i elementært engelsk, der kræver særlig megen øvelse. Genfortælling af passende små afsnit vil også være en god støtte for udviklingen af talefærdigheden. I begyndelsen vil eleverne simpelthen lære et sådant stykke udenad, hvilket kun er en fordel, idet de derved får et fond af anvendelige sætningsmønstre. Af og til må eleverne også prøve at udtrykke sig helt frit om, hvad de selv har set og oplevet, så at de erfarer det rent praktiske udbytte, de kan have af engelskundervisningen.

Kravet om, at grammatikken indøves praktisk i tilknytning til læsestoffet, betyder, at eleverne skal opfordres til at finde eksempler i deres tekst på det grammatiske fænomen, man vil behandle. Disse eksempler kan udbygges med andre af lignende art. En rent mekanisk indøvelse vil undertiden være at foretrække. Som regel vil dog en letfattelig vejledning på dansk lette tilægnelsen, men teorien må holdes i baggrunden. Gentagelse og variation i indøvelses-

metoderne betyder derimod meget. Man kan bruge omskrivning af teksten, kolonneøvelser, indsætningsøvelser osv., og når et nyt fænomen er indøvet, kan også oversættelse af simple danske sætninger bidrage til yderligere at fæstne det lærte; men der advares imod at lade oversættelse fra dansk spille en fremtrædende rolle ved indøvelsen af grammatik og fraseologi.

Det tilsigtede kendskab til engelsk ortografi vil kunne opnås gennem indsætnings- og omskrivningsøvelser, lette diktater o. l., i det væsentlige drevet på klassen.

Det er afgørende for opnåelsen af et godt resultat, at eleverne bliver aktive medarbejdere i stedet for blot receptive.

Læsebogen vil normalt - i hvert fald efter de første uger, hvor undervisningen kan gennemføres uden bog - være den vigtigste kilde til udvidelse af sprogstoffet. Den må derfor være tilrettelagt således, at læsestykkerne med dertil knyttet illustrationsmateriale bliver et velegnet grundlag for den mangesidige virksomhed på det fremmede sprog, som skal gøre eleverne fortrolige med det gradvis voksende ordforråd og vænne dem til de mest elementære fænomener i sprogets grammatiske struktur. Efterhånden som elevernes sprogfærdighed udvikles, skærpes kravene til teksternes indhold. Dette må være i stand til at fange børnenes interesse og appellere til deres fantasi og tankevirksomhed. Til brug for de elever, som kan magte det, anvendes supplerende læsestof for at styrke

læsefærdigheden og stimulere interessen for faget.

Inden for de angivne rammer skal der kunne undervises både i a-, b- og c-klasser. Hovedprincippet må da være, at; tilbudet i form af undervisningsstoffet er det samme, men kravene til de enkelte elever skal ikke være de samme. Overalt, hvor det vil være naturligt at differentiere, f. eks. med hensyn til ordforrådets størrelse og måden, hvorpå grammatikken indøves, må der stilles større krav til eleverne i en b-klasse end i en a-klasse.

Udvalget imødeser, at et stigende antal skoler i den nærmeste fremtid vil søge engelsk optaget på undervisningsplanen for 5. skoleår eller tidligere trin, og man finder det derfor naturligt at fremsætte nogle bemærkninger om tilrettelæggelsen af undervisningen i sådanne tilfælde.

De foran givne metodiske anvisninger tager sigte på al begynderundervisning i engelsk i børneskolen og omfatter derfor for så vidt også engelskundervisning i 5. skoleår eller tidligere, men det bør betænkes, at tempoet på dette trin bør være endnu langsommere end i 6. skoleår.

Såfremt undervisningen på disse tidlige trin skal kunne gennemføres med udsigt til et godt resultat, bør der efter udvalgets opfattelse tildeles faget mindst 3 ugentlige timer. Hvis det skemamæssigt kan lade sig gøre, kan det anbefales, at disse timer gives i form af halve timer, således at eleverne får en halv times engelskundervisning om dagen.

Realafdelingen

Formål.

Med jævnt stigende krav bygges der videre på den i 6. og 7. skoleår erhvervede sprogfærdighed. Arbejdet med den gode udtale og opøvelsen af læsefærdigheden, herunder tilegnelsen af indholdet af det læste, fort-

sættes. Eleverne må bibringes en sådan fortrolighed med sproget, at de i rimeligt omfang er i stand til at bruge det mundtligt og skriftligt.

Indhold og omfang.

Ved valg af tekster må man være opmærksom på, at de bør være relativt lette i 1. realklasse, da der må regnes med, at eleverne på grund af anvendelse af forskellige lærebøger og undervisningsmetoder i adskillige tilfælde møder med ret forskelligt grundlag.

Der kan ikke opgives noget talmæssigt bestemt ordforråd, idet man i realafdelingen i højere grad, end det er muligt på tidligere trin, kan arbejde med tekster, hvis indhold kan have elevernes virkelige interesse, og som er egnede til at give dem lyst til egentlig litteraturlæsning på engelsk.

Foruden læsebogens stof anvendes ekstensive tekster som klassesæt og til individuel læsning. Prosateksterne bør afveksle med digte og oplives af gode billeder. Man bør ved udvælgelsen af teksterne betænke sprogets internationale karakter, således at eleverne stifter bekendtskab med tekster fra forskellige engelsktalende områder.

Talefærdigheden spiller i vore dage på grund af den øgede turisme, den lette adgang til rejser og fortsat uddannelse eller midlertidige stillinger i udlandet en stadig stigende rolle. Det er derfor rimeligt, at

undervisningen i så vid udstrækning som muligt tager sigte på sprogets anvendelse i det praktiske liv.

Grammatikken bør fortsat knyttes til teksterne med eleverne som aktive medarbejdere. Såfremt en kortfattet grammatik ikke er indarbejdet i den anvendte lærebog, kan en sådan bruges i de ældste klasser til at sammenfatte og fastholde allerede kendte og indøvede sproglige fænomener. De særlig karakteristiske sprogformer (idiomatiske udtryk) samt synonymer og antonymer må indøves i forbindelse med læsestoffet.

Den skriftlige behandling af sproget bør som i 6. og 7. skoleår gå hånd i hånd med den mundtlige. Der må gives rigelige muligheder for træning i alle væsentlige grammatiske fænomener, men der advares mod at lade disse øvelser foregå udelukkende ved oversættelse fra dansk. Der bør anvendes så varierede øvelser som muligt i tilknytning til mundtlig undervisning (indsætnings- og omskrivningsøvelser, diktat, referat, billedbeskrivelse osv.).

Disse øvelser bør som regel foregå på klassen og kun optage en mindre del af tiden.

Metoder og hjælpemidler.

Under forudsætning af, at målet for undervisningen nås, er læreren frit stillet med hensyn til valg af undervisningsformer og kombination af metoder. Det er vigtigt, at man ikke stivner i en bestemt form, men at man gennem afveksling i undervisningen holder elevernes interesse levende.

En skønsom anvendelse af tekniske hjælpemidler som grammofon, båndoptager og radio kan sammen med oplæsningen, der stadig bør være et væsentligt led i undervisningen, medvirke til at udvikle elevernes øre for sproget, ikke alene med henblik på en god udtale af det enkelte ord, men også på sprogets naturlige tone-

gang. Det anbefales jævnlige særlige øvelser med træning i rigtig trykfordeling, tempo og tonegang.

Lydskrift bør stadig bruges som hjælpemiddel, men knyttet til de enkelte gloser, f. eks. i forbindelse med en ordbog.

Ved behandlingen af læsestoffet må læreren sikre sig, at eleverne har forstået teksten også i enkeltheder. Dette behøver ikke at ske i form af oversættelse, selv om denne navnlig ved sværere afsnit kan være en god kontrol.

Det understreges, at en undervisning, der udelukkende bygger på oplæsning og oversættelse, er utilstrækkelig.

Det er af værdi, at eleverne i stor udstrækning hører og selv taler sproget. Gennemgangen af nyt stof kan f. eks. foregå ved, at vanskelige passager og nye ord forklares på engelsk. Det er væsentligt, at eleverne drages med ind i arbejdet ved, at de f. eks. værries til at stille spørgsmål på engelsk, at forklare gloser ved indsætning i let forståelig sammenhæng o. l. Ved samtalen om dagens lektie må man tilstræbe, at

eleverne uden at være alt for bundne af bogens tekst efterhånden kan udtrykke sig nogenlunde frit. Det vil ligeledes være naturligt at opfordre eleverne til at fortælle småoplevelser o. l. for kammeraterne på engelsk. Endvidere bør eleverne efterhånden optrænes i at bruge ordbog (engelsk-dansk og dansk-engelsk, evt. engelsk-engelsk), **jf. kapitel 28.**

Eksamen.

Foran er der redegjort for, hvordan man gennem sideløbende mundtlige og skriftlige øvelser kan gøre engelsk til et levende brugssprog. For at opnå overensstemmelse mellem den daglige undervisning og eksamen foreslår udvalget en ændring; af den nugældende eksamensform. De nye prøveformer, som er angivet nedenfor, vil føre bort fra en unaturlig, konstruerende og teoretiserende indlæring til en undervisning med større vægt på den umiddelbare sprogtilegnelse.

Prøvens større alsidighed giver eleverne god mulighed for på et bredere grundlag at vise, hvad de har lært, uden at prøven som helhed er blevet lettere.

Skriftlig prøve:

Der skrives en kombineret opgave. Læreren vælger mellem to typer, der hver består af et hovedafsnit som prøve i sammenhængende fremstilling og et bifaftnit med en prøve af bunden art.

Type 1:

Hovedafsnittet består i gengivelse af en let, ikke for kort tekst på engelsk, der enten læses højt to gange eller læses højt én gang efterfulgt af stillelæsning i løbet af **indtil** 10 minutter. Under stillelæsningen må der ikke gøres notater.

Biaftnittet stiller bestemte sproglige krav af central art. Det vil kunne bestå af flere

underafdelinger, hvoraf en enkelt kan være oversættelse af danske sætninger til engelsk, medens de øvrige ikke benytter modersmålet som mellemled. Fælles for opgaverne i dette afsnit vil være, at de knytter sig **til** sprogstoffet i hovedafsnittet eller i en udleveret kortere tekst.

Type 2:

Hovedafsnittet består i en fri udarbejdelse af en sammenhængende fortælling eller en beskrivelse på grundlag af et udleveret illustrationsmateriale (f. eks. en billedrække), der kan forsynes med en titel, med vejledende spørgsmål eller anvisninger, med opgivelse af gloser osv.

Biaftnittet er som i type 1.

Ved hovedafsnittet af begge opgave typer er brug af ordbog tilladt.

I en overgangsperiode indtil 1968 bør det dog være læreren tilladt i stedet for de her foreslåede typer af kombinerede opgaver at anvende en af de hidtidige former for skriftlig prøve.

Mundtlig prøve:

Til eksamen opgives 50 sider af det i sidste klasse intensivt læste stof.

Der prøves i ca. $\frac{1}{2}$ normalside ulæst tekst i en let sprogform. Eleven skal have lejlighed til at gennemlæse teksten umiddelbart før eksaminationen. Eleven læser stykket op, og hans forståelse af det læste

prøves ved oversættelse eller ved en samtale på engelsk, der på betryggende måde viser hans forståelse af teksten. Endvidere prøves i et mindre stykke af det intensivt læste stof. Det læses op, og elevens forståelse af det læste kontrolleres ved stikprøver i oversættelse, hovedsagelig af de sværere steder. Derefter prøves elevens tale-

færdighed i en samtale på engelsk med udgangspunkt i det forelagte tekststykke,

Samtidig med indberetningen om eksamensopgivelser indsendes til statskonsulenten for folkeskolen og seminarierne en fortegnelse over det i de to sidste klasser ekstsensivt læste stof, der må omfatte mindst 100 sider.